

O czym właściciel zabytku wiedzieć powinien...

Podstawowe zasady ochrony i opieki nad zabytkami reguluje:
Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami
z dn. 23 lipca 2003r. (Dz. U. z 2003 r. Nr 162 poz. 1568) z późn. zm.

FORMY OCHRONY KONSERWATORSKIEJ:

- **indywidualny wpis do rejestru zabytków województwa opolskiego** - rejestr zabytków prowadzi Opolski Wojewódzki Konserwator Zabytków w Opolu; na wszelkie prace przy obiektach zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków wymagane jest uzyskanie pozwolenia konserwatorskiego,
- **obszarowy wpis do rejestru** – starówki miejskie, zabytkowe układy wiejskie, zespoły pałacowo - parkowe, folwarczne itp.,
- **pomnik historii** – na wszelkie prace wymagane jest uzyskanie pozwolenia konserwatorskiego,
- **zapisy w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego** - strefy ochrony konserwatorskiej, obiekty zabytkowe ujęte w gminnej ewidencji zabytków - uzgodnienie prac z właściwym terytorialnie powiatowym konserwatorem zabytków lub z OWKZ,
- **park kulturowy** - na wszelkie prace na terenie parku wymagane jest uzyskanie pozwolenia,

CO SZCZEGÓLNIIE PODLEGA OCHRONIE W OBIEKTACH ZABYTKOWYCH?

- bryła obiektu ukształtowana historycznie,
- wystrój i kolorystyka elewacji, uwzględniający elementy ozdobne i dekoracje architektoniczne,
- wielkość i kształt otworów okiennych, drzwiowych,
- oryginalne rodzaje pokryć dachowych: m.in. dachówka ceramiczna, łupek, gont, strzecha,
- forma i materiał stolarki okiennej, podziały wewnętrzne , detale zdobnicze, kolorystyka ,
- forma i materiał stolarki drzwiowej, detale zdobnicze, kolorystyka ,
- balkony i loggie z ozdobnymi balustradami,
- ukształtowanie historyczne zagospodarowania terenu i ich ogrodzenie,
- nawierzchnie ulic, alejek i ścieżek,
- zieleń komponowana,
- elementy małej architektury,

KTÓRE PRACE SZCZEGÓLNIIE NALEŻY UZGADNIAĆ Z KONSERWATOREM?

- wszelkiego rodzaju prace konserwatorskie, restauratorskie i budowlane przy obiektach zabytkowych nieruchomych, ruchomych i stanowiskach archeologicznych wpisanych indywidualnie do rejestru zabytków oraz wszelkiego rodzaju prace przy bryłach obiektów zabytkowych zlokalizowanych na terenie zabytkowych układów urbanistycznych i ruralistycznych wpisanych do rejestru zabytków,

- prowadzenie robót budowlanych w bezpośrednim otoczeniu zabytku,

- niektóre prace modernizacyjne (wymiana pokrycia dachowego, malowanie elewacji, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej, wymiana witryn sklepowych, montaż reklam oraz wszelkich innych urządzeń wpływających na wygląd obiektu) - dla obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków i chronionych przepisami prawa lokalnego (np. mpzp).

Przy wymianie stolarki okiennej z wykorzystaniem współczesnej technologii szyb zespolonych, wymagane jest zachowanie jednolitego wzoru, typu i kolorystyki okien dla całego budynku, ze szczegółowym określeniem wymiarów poszczególnych elementów składowych stolarki.

W przypadku zachowanej stolarki, wykończonej oryginalnymi zdobieniami należy odtworzyć w nowych oknach detal i charakter dekoracji, sposób otwierania i głębokość osadzenia w murze, grubość ram szprosów.

Opieka nad zabytkiem sprawowana przez jego właściciela lub posiadacza polega, w szczególności, na zapewnieniu warunków:

- 1) naukowego badania i dokumentowania zabytku;
- 2) prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku;
- 3) zabezpieczenia i utrzymania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie;
- 4) korzystania z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości;
- 5) popularyzowania i upowszechniania wiedzy o zabytku oraz jego znaczeniu dla historii kultury.

Właściciel, użytkownik obiektu zabytkowego ma obowiązek:

- 1) **zawiadomienia OWKZ o:**
 - zagrożeniu dla zabytku, natychmiast po powzięciu wiadomości o wystąpieniu zagrożenia,
 - zmianach dotyczących stanu prawnego zabytku (zmianie właściciela),
 - zniszczeniu lub uszkodzeniu zabytku niezwłocznie po powzięciu wiadomości o wystąpieniu zdarzenia,
- 2) **udostępnienia nieruchomości zabytkowej organom ochrony zabytków w celu przeprowadzenia badań lub kontroli,**
- 3) uzyskania **pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków** na prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich, robót budowlanych, badań i innych działań przy obiekcie zabytkowym,
- 4) **wykonania prac konserwatorskich lub robót budowlanych na podstawie decyzji wojewódzkiego konserwatora zabytków**, jeśli ich przeprowadzenie jest niezbędne ze względu na zagrożenie zniszczeniem lub istotnym uszkodzeniem zabytku,
- 5) w przypadku wystąpienia **zagrożenia dla zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru**, polegającego na możliwości jego zniszczenia lub uszkodzenia, **starosta**, na wniosek OWKZ, może wydać decyzję o zabezpieczeniu tego zabytku w formie ustanowienia czasowego zajęcia do czasu usunięcia zagrożenia. W przypadku gdy usunięcie zagrożenia nie jest możliwe, zabytek nieruchomy może być na wniosek OWKZ wyłączone przez starostę na rzecz gminy właściwej ze względu na miejsce położenia zabytku lub Skarbu Państwa; tryb i zasady wyłączenia określa ustawa o gospodarce nieruchomościami,
- 6) **zagospodarowanie zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru zabytków na cele użytkowe** wymaga posiadania przez jego właściciela lub posiadacza:
 - dokumentacji konserwatorskiej określającej stan zachowania zabytku nieruchomego i możliwości jego adaptacji, z uwzględnieniem historycznej funkcji i wartości tego zabytku;
 - programu prac konserwatorskich przy zabytku nieruchomym uzgodnionego z OWKZ, określającego zakres i sposób ich prowadzenia oraz wskazującego niezbędne do zastosowania materiały i technologie;
 - programu zagospodarowania zabytku nieruchomego uzgodnionego z OWKZ wraz z otoczeniem oraz dalszego korzystania z tego zabytku; w programie należy szczególnie uwzględnić wyeksponowanie wartości zabytkowych obiektu,
- 7) **finansowania prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych** w ramach sprawowania opieki nad zabytkami przez osoby fizyczne lub jednostki organizacyjne posiadające tytuł prawny do zabytku wynikający z prawa własności, użytkowania wieczystego, trwałego zarządu, ograniczonego prawa rzeczowego albo

stosunku zobowiązaniowego. Jeżeli tytuł prawny do zabytku nieruchomego służy jednostce samorządu terytorialnego, to finansowanie tych prac i robót jest **zadaniem własnym tej jednostki**. Osoba fizyczna, jednostka samorządu terytorialnego lub inna jednostka organizacyjna, będąca właścicielem bądź posiadaczem zabytku wpisanego do rejestru albo posiadająca taki zabytek w trwałym zarządzie, może ubiegać się o udzielenie dotacji celowej z budżetu państwa na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy tym zabytku.

Zgodnie z przepisami ustawy o ochronie zabytków, OWKZ jest obowiązany **udostępnić do wglądu właścicielowi lub posiadaczowi zabytku nieruchomego posiadaną przez siebie dokumentację** tego zabytku oraz umożliwić dokonywanie niezbędnych odpisów z tej dokumentacji.

Dotacje na prace w obiektach wpisanych indywidualnie do rejestru zabytków.

Dotacja może m.in. obejmować nakłady konieczne na:

- ekspertyzy i badania;
- dokumentację i opracowanie programu prac;
- wykonanie projektu budowlanego;
- zabezpieczenie, zachowanie i utrwalenie substancji zabytku;
- stabilizację konstrukcyjną części składowych zabytku;
- odnowienie lub uzupełnienie tynków i okładzin architektonicznych albo ich całkowite odtworzenie, z uwzględnieniem charakterystycznej dla tego zabytku kolorystyki;
- odnowienie lub całkowite odtworzenie okien, w tym ościeżnic i okiennic, zewnętrznych drzwi i drzwi, więźby dachowej, pokrycia dachowego, rynien i rur spustowych.

Instytucje dotujące prace konserwatorskie: Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Opolski Wojewódzki Konserwator Zabytków, samorządy: urząd marszałkowski, starostwa, gminy.

Najczęściej wymagane załączniki, niezbędne do złożenia wniosku o udzielenie dotacji (każda instytucja przyznająca dotacje może określić inne dodatkowe wymogi):

1. kopia decyzji o wpisie do rejestru zabytków
2. dokument potwierdzający posiadanie przez wnioskodawcę tytułu prawnego do zabytku
3. harmonogram i kosztorys przewidywanych prac lub robót
4. pozwolenie konserwatora zabytków na prowadzenie prac
5. pozwolenie na budowę lub zgłoszenie robót (jeżeli jest wymagane)
6. informacja o źródłach finansowania

Wszelkie dodatkowe informacje na temat obiektów zabytkowych zlokalizowanych na terenie województwa opolskiego (formie ochrony konserwatorskiej, dofinansowań, wytycznych konserwatorskich itp.) można uzyskać w Wojewódzkim Urzędzie Ochrony Zabytków w Opolu przy ul. Piastowskiej 14 lub:

- pod numerem telefonu **077 45 24 433** lub faxu **077 45 24 750**,
- elektronicznie email: **wosoz@wbd.pl**,
- na stronie internetowej: **www.wuozopole.neostrada.pl**.